

Algemene voorwaarden

Deze voorwaarden zijn gebaseerd op De Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2005, als volgt weergegeven.

1 Begripsbepalingen

Artikel 1

Begripsbepalingen

Verstaan wordt onder:

Advies:	het resultaat van de werkzaamheden van de adviseur;
Advieskosten:	het honorarium en de kosten, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
Adviseur:	de partij die de opdracht aanvaardt;
Architect:	in het kader van deze regeling genoemd adviseur;
Consument:	een natuurlijke persoon, die te dezen niet handelt in de uitoefening van beroep of bedrijf;
Derden-adviseurs:	adviseurs, die geen partij zijn bij de opdracht opgedragen aan de adviseur;
Deze regeling:	Rechtsverhouding opdrachtgever – architect, ingenieur en adviseur DNR 2005;
Detacheren:	het ter beschikking stellen van een of meer natuurlijke personen aan een opdrachtgever teneinde onder diens leiding e toezicht werkzaamheden te verrichten;
Documenten:	informatiedragers in welke vorm dan ook;
Fase:	een afgebakend stadium met een gedefinieerd en toetsbaar resultaat;
Honorarium:	de vergoeding die de adviseur toekomt voor diens werkzaamheden, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
Ingenieur:	in het kader van deze regeling genoemd adviseur;
Kosten:	toezichtskosten en bijkomende kosten, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
Object:	het in het kader van het project uit te voeren product van stoffelijke aard;
Opdracht:	de overeenkomst tussen opdrachtgever en adviseur;
Opdrachtgever:	de partij die de opdracht verleent;
Participant:	elke deelnemer aan het project, onder wie opdrachtgever, adviseur, derden-adviseurs en zij die het object uitvoeren;
Project:	het geheel van activiteiten, waaronder de aan de adviseur opgedragen werkzaamheden, gericht op het totstand brengen van hetgeen de opdrachtgever beoogt;
toerekenbare tekortkoming:	een tekortkoming die een goed en zorgvuldig handelend adviseur of opdrachtgever onder de betreffende omstandigheden en met inachtname van normale oplettendheid – en waar het de adviseur betreft, met de voor de opdracht vereiste vaakkennis en middelen uitgerust – heeft kunnen en behoren te vermijden;
uitvoeringskosten:	de kosten van het uitvoeren van het object door de uitvoerende partijen, de omzetbelasting daarin niet begrepen;
werk:	ontwerpen, schetsen, plastische werken en dergelijke in de zin van de Auteurswet 1912.

2 Algemene bepalingen omtrent de opdracht

Artikel 2

De opdracht

- De opdracht omvat al hetgeen tussen opdrachtgever en adviseur is overeengekomen.
- De adviseur stelt deze regeling zo spoedig mogelijk ter hand aan demogelijke opdrachtgever doch doet dit uiterlijk ter gelegenheid van het ter kennis brengen van het schriftelijk concept van de opdracht.
- Voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht overleggen partijen, voorzover op dat moment mogelijk en voorzover relevant, betreffende:
  - de inhoud en omvang van de door de adviseur te verrichten werkzaamheden;
  - het ter beschikking stellen van gegevens, waaronder een programma van eisen, door of namens de opdrachtgever aan de adviseur en, indien gegevens door de opdrachtgever ter beschikking worden gesteld, om welke gegevens het gaat en wanneer zij ter beschikking gesteld zullen worden;
  - aan welke derden-adviseurs de opdrachtgever opdracht verleent en de door dezen te verrichten werkzaamheden;
  - het tijdschema waarbinnen de adviseur (delen van) de opdracht vervult;
  - de eventuele fasering van de uitvoering van de opdracht;
  - het eventuele optreden van de adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever gedurende welke periode alsmede de omvang van zijn vertegenwoordigingsbevoegdheid;
  - het aanwijzen van een natuurlijke persoon, die de opdrachtgever met betrekking tot de opdracht vertegenwoordigt;
  - de vraag of er wettelijke verplichtingen op de opdrachtgever rusten en zo ja, of hiermee verband houdende werkzaamheden aan de adviseur worden opgedragen;
  - de wijze waarop de kwaliteitszorg eventueel nader zal worden geregeld;
  - het bedrag aan uitvoeringskosten dat ten naaste bij met de uitvoering van het object gemoeid mag zijn;
  - de wijze waarop de advieskosten van de adviseur worden bepaald en welk gedeelte daarvan aan afzonderlijke fasen wordt toegerekend en een betalingschema;
  - een raming van de advieskosten uitgesplitst naar de verschillende fasen;
  - of en zo ja hoe, tariefwijzigingen en indexeringen ten aanzien van de advieskosten worden toegepast;
  - de aard en omvang van de bijkomende kosten;
  - op welke wijze en zodanig met welke frequentie de informatieoverdracht en overleg tussen de adviseur en opdrachtgever alsmede eventueel tussen adviseur en derden-adviseurs plaatsvindt;
  - de vorm en het aantal waarin documenten aan de opdrachtgever en eventueel derden worden verstrekt en onder welke voorwaarden dit plaatsvindt;
  - of een CAR-verzekering of vergelijkbare verzekering dient te worden afgesloten die geleet op de aard en de omvang van het project als een gebruikelijke verzekering kan worden aangemerkt;
  - hoe zij om zullen gaan met onderwerpen die ten tijde van de totstandkoming van de opdracht nog niet vast te stellen zijn.

Artikel 3

Vooronderzoek

- De adviseur adviseert de opdrachtgever hem het verrichten van een vooronderzoek op te dragen:
  - indien de opdrachtgever geen programma van eisen kan verstrekken dat voor de adviseur als voldoende duidelijk uitgangspunt kan dienen voor het aanvangen van de werkzaamheden;
  - indien het de adviseur, mede geleet op het bepaalde in de leden 1 tot en met 3 van artikel 2, onvoldoende duidelijk is of vervulling van de opdracht mogelijk is;
  - in alle andere gevallen waarin de adviseur dit met het oog op een behoorlijke vervulling van de opdracht wenselijk acht.
- Stemt de opdrachtgever in met het advies tot het verrichten van een vooronderzoek, dan stelt de adviseur in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht voor een vooronderzoek op, waarbij aan de bepalingen van artikel 2 op overeenkomstige wijze toepassing wordt gegeven.
- Stemt de opdrachtgever niet in met het advies tot het verrichten van een vooronderzoek, dan treden partijen in overleg. Bij dit overleg nemen partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.

Artikel 4

Vastlegging van de opdracht

- Acht de adviseur, mede geleet op hetgeen volgens artikel 2 lid 3 dan wel artikel 3 lid 2 is besproken, vervulling van de opdracht mogelijk, dan stelt hij in overleg met de opdrachtgever een schriftelijk concept van de opdracht op, waaruit blijkt wat is besproken alsmede de toepasselijkheid van deze regeling.
- De opdracht is tot stand gekomen wanneer de adviseur het overeenkomstig het bepaalde in lid 1 van dit artikel opgestelde schriftelijk heeft bevestigd of een schriftelijk aanbod daartoe van de adviseur door de opdrachtgever binnen de geldigheidsduur van dit aanbod schriftelijk is aanvaard of het opgestelde op andere wijze door partijen schriftelijk is bevestigd.
- Het bepaalde in lid 2 laat onverlet dat het bestaan en de inhoud van de opdracht met alle middelen kan worden bewezen.

3 Bijzondere bepalingen omtrent de opdracht

Artikel 5

Werkzaamheden door anderen

De adviseur is bevoegd werkzaamheden onder zijn leiding door anderen te doen uitvoeren en ten aanzien van onderdelen ook de leiding aan anderen over te laten, zulks onverminderd zijn verantwoordelijkheid voor de deugdelijke nakoming van de opdracht.

Artikel 6

Aanstellen van meer dan een adviseur

- Maakt de behoorlijke realisatie van het project het aanstellen van een of meer derden-adviseurs noodzakelijk, dan gaat de opdrachtgever daartoe niet over dan na overleg met de adviseur.
- Indien de adviseur dient samen te werken met derden-adviseurs stelt de opdrachtgever vast welke participant verantwoordelijk is voor de afstemming van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs en welke participant verantwoordelijk is voor de besturing van het proces van de werkzaamheden van de verschillende adviseurs.
- De advieskosten van de in lid 1 bedoelde derden-adviseurs worden, tenzij anders overeengekomen, door de opdrachtgever aan dezen voldaan.

Artikel 7

De adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever

- De adviseur treedt op als gemachtigde van de opdrachtgever indien en voor zover de opdrachtgever de adviseur daartoe schriftelijk heeft aangewezen. Het ontbreken van een schriftelijke machtiging kan de adviseur niet worden tegengeworpen, indien en voorzover de adviseur bewijst dat de opdrachtgever anderszins uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven, dan wel dat het optreden als gemachtigde uit de gegeven omstandigheden of de aard van de opdracht voortvloeit.
- De opdrachtgever zal indien en voorzover de adviseur als gemachtigde is aangewezen, niet buiten de adviseur om orders en aanwijzingen geven aan derden die het object, waarop de opdracht betrekking heeft, uitvoeren of daarvoor leveranties verrichten dan wel op die uitvoering toezicht houden. Indien de opdrachtgever in een dringend geval desondanks orders of aanwijzingen als hier bedoeld heeft gegeven, zal hij de adviseur daarvan onverwijld in kennis stellen. De adviseur is niet aansprakelijk voor eventuele nadelige gevolgen van orders en aanwijzingen als hier bedoeld.

Artikel 8

Esthetische waarde

Bij de beoordeling van de juiste vervulling van de opdracht blijft de esthetische waarde buiten beschouwing, hetgeen onverlet laat dat voldaan dient te worden aan redelijke eisen.

4 Aanpassingen en wijzigingen

Artikel 9

Aanpassingen van de opdracht

- Partijen treden met elkaar in overleg over een aanpassing van de opdracht indien:
  - zich wijzigingen in de uitgangspunten of andere omstandigheden die ten grondslag lagen aan de opdracht voordoen;
  - de behoorlijke vervulling van de opdracht extra werkzaamheden vereist. Bij dit overleg nemen partijen elkaars gerechtvaardigde belangen in acht.
- De volgende omstandigheden geven in ieder geval aanleiding de opdracht aan te passen: relevante wijzigingen van (overheids)voorschriften of -beschikkingen; relevante wijzigingen in het programma van eisen dan wel de oorspronkelijke opdracht; door de opdrachtgever verlangde wijzigingen op of varianten van werkzaamheden die reeds goedgekeurd zijn, dan wel onderdeel uitmaken van een fase die reeds goedgekeurd is; extra werkzaamheden die tijdens de vervulling van de opdracht noodzakelijk blijken.
- Leidt het overleg als bedoeld in lid 1 tot een aanpassing van de opdracht, dan handelen partijen overeenkomstig het bepaalde in Hoofdstuk 2.

Artikel 10

Onvoorziene omstandigheden

Op verlangen van een der partijen kunnen de rechten en verplichtingen voortvloeiend uit de opdracht worden gewijzigd op grond van onvoorziene omstandigheden, welke van dien aard zijn dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de opdracht niet kan verwachten. Aan de wijziging kan terugwerkende kracht worden verleend.

5 Algemene verplichtingen van partijen

Artikel 11

Algemene verplichtingen van de adviseur

- De adviseur:
  - vergewist zich bij het aanvaarden van een opdracht over de voor de juiste vervulling daarvan noodzakelijke kennis en kunde te (kunnen) beschikken;
  - is gehouden om alle gegevens van een opdrachtgever vertrouwelijk te houden, voorzover deze gegevens als vertrouwelijk aan de adviseur bekend zijn of voorzover de adviseur redelijkerwijs kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn;
- De adviseur is gehouden de opdracht goed en zorgvuldig uit te voeren, de opdrachtgever onafhankelijk in een vertrouwenspositie te zijnde te staan en zijn diensten naar beste kunnen en wetenschap te verrichten. De adviseur dient alles te vermijden wat de onafhankelijkheid van het advies kan schaden.
- De adviseur sluit een beroepsaansprakelijkheidsverzekering af, waarvan de polis ten minste de dekking biedt van de door de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA en de ONRI, Organisatie van advies- en ingenieursbureaus, gezamenlijk laatst vastgestelde en gepubliceerde raampolis. Op verzoek van de opdrachtgever legt de adviseur bescheiden over waaruit blijkt dat hij aan deze verzekeringsplicht heeft voldaan.
- De adviseur houdt rekening met de voor de opdracht van belang zijnde publiek- en privaatrechtelijke regelingen, waarvan het bestaan van algemene bekendheid onder adviseurs mag worden verondersteld.
- De adviseur houdt de opdrachtgever op de hoogte van de uitvoering van de opdracht. De adviseur verstrekt naar beste vermogen en tijdig desgevraagd alle inlichtingen, waaronder inlichtingen omtrent de voortgang van de uitvoering van de opdracht, veranderingen van (overheids) voorschriften of -beschikkingen, of veranderingen omtrent de financiële aspecten van de opdracht, de financiële gevolgen van al dan niet noodzakelijke wijziging daarvan, alsmede inlichtingen omtrent overeenkomsten die de adviseur ter vervulling van de opdracht met derden heeft gesloten.
- De opdracht wordt vervuld conform het overeengekomen tijdschema. Tenzij door partijen uitdrukkelijk anders is overeengekomen, betreffen de termijnen in het overeengekomen tijdschema geen fatale termijnen.
- De adviseur vangt eerst aan met een volgende fase nadat de opdrachtgever daartoe zijn toestemming heeft verleend. In deze toestemming wordt de goedkeuring van de voorafgaande fasen geacht te zijn begrepen, behalve voorzover de opdrachtgever zijn goedkeuring aan onderdelen van de werkzaamheden uitdrukkelijk heeft onthouden.
- De adviseur deelt aan de opdrachtgever mee welke natuurlijke persoon of personen bevoegd zijn de adviseur te vertegenwoordigen, zodanig onder vermelding van de beperkingen van zijn of hun bevoegdheid.
- De adviseur dient, voorzover hij documenten heeft opgesteld, bij beëindiging van een opdracht de opdrachtgever in het bezit te stellen van de documenten die van de documenten die van de opdracht van belang zijn voor de opdrachtgever.
- De adviseur is verplicht de opdrachtgever te waarschuwen indien inlichtingen en/of gegevens verstrekt door of namens de opdrachtgever of beslissingen genomen door of namens de opdrachtgever klaarblijkelijk zodanige fouten bevatten of gebreken vertonen, dat hij in strijd met de eisen van redelijkheid en billijkheid zou handelen als hij zonder waarschuwing bij de vervulling van de opdracht daarop zou voortbouwen.
- De adviseur bewaart de gegevens die op de opdracht betrekking hebben en waarvan het belang, mede geleet op de aard van de opdracht en de overige omstandigheden, zulks kennelijk vordert op een door hem te bepalen wijze gedurende een periode van vijf jaren vanaf de dag, waarop de opdracht is geëindigd. Het bepaalde in de leden 5 tot en met 7 van artikel 16 (aansprakelijkheidsduur) is van overeenkomstige toepassing.
- Desgevraagd stelt de adviseur, tegen vergoeding van de onkosten, duplicaten van de door hem ter zake van de opdracht bewaarde gegevens ter beschikking aan de opdrachtgever.
- De adviseur is van de in lid 11 bedoelde bewaarplicht ontheven, indien hij de door hem bewaarde gegevens aan de opdrachtgever aanbiedt en deze desgevraagd aan de opdrachtgever overdraagt.

Artikel 12

Algemene verplichtingen van de opdrachtgever

- De opdrachtgever draagt zich jegens de adviseur als een goed en zorgvuldig opdrachtgever. De opdrachtgever is gehouden om alle gegevens van een adviseur vertrouwelijk te houden, voorzover deze gegevens als vertrouwelijk aan de opdrachtgever bekend zijn of voorzover de opdrachtgever redelijkerwijs kan of behoort te weten dat deze gegevens vertrouwelijk zijn.
- De opdrachtgever is verantwoordelijk voor zowel de tijdige verstrekking als de juistheid van de door of namens hem aan de adviseur verstrekte inlichtingen, gegevens en beslissingen die nodig zijn om de opdracht naar behoren te vervullen. De opdrachtgever vrijwaart de adviseur voor aanspraken van derden ter zake van deze inlichtingen, gegevens en beslissingen.
- De opdrachtgever zal documenten die de adviseur bij de vervulling van de opdracht vervaardigt, tijdig beoordelen en na goedkeuring desgewenst waarmerken.
- De opdrachtgever is verplicht de adviseur binnen bekende tijd te waarschuwen indien hij in de adviezen een tekortkoming van de adviseur daadwerkelijk heeft opgemerkt of zich daarvan bewust geweest moet zijn.
- Op verzoek van en na overleg met de adviseur wijst de opdrachtgever schriftelijk een persoon aan om hem met betrekking tot de opdracht te vertegenwoordigen. Hij doet daarvan mededeling aan de adviseur onder vermelding van eventuele beperkingen van de bevoegdheid van deze persoon.
- In geval van detachering onthoudt de opdrachtgever zich van het in dienst nemen van deze gedetacheerde personen gedurende de looptijd van de detachering en een hieraan gelijke periode direct na het einde van de detachering met een minimum van drie maanden en een maximum van een jaar.

- De opdrachtgever draagt zijn opdrachtverschap niet geheel of gedeeltelijk over aan een ander zonder toestemming van de adviseur.
- De opdrachtgever voldoet de door hem aan de adviseur verschuldigde bedragen uiterlijk op de daarvoor in het betalingsschema overeengekomen dan wel in de declaraties van de adviseur aangegeven tijdstippen.

6 Aansprakelijkheid van de adviseur

Artikel 13

Aansprakelijkheid van de adviseur voor toerekenbare tekortkomingen

- De adviseur is jegens de opdrachtgever aansprakelijk:
  - indien er sprake is van een toerekenbare tekortkoming en
  - de opdrachtgever de adviseur schriftelijk in gebreke heeft gesteld en daarbij de adviseur heeft gesommeerd om de gevolgen van de tekortkoming binnen een redelijke termijn te herstellen en bovendien
  - de adviseur aan deze sommatie niet of niet tijdig heeft voldaan.
- Maakt de adviseur bij de vervulling van de opdracht gebruik van een andere persoon, dan is de adviseur op gelijke wijze aansprakelijk als voor zijn eigen tekortkomingen, tenzij de andere persoon door de opdrachtgever is voorgeschreven.

Artikel 14

Schadevergoeding

- Is de adviseur krachtens het bepaalde in artikel 13 aansprakelijk, dan is hij gehouden tot vergoeding van de door opdrachtgever dientengevolge geleden, directe schade.
- Tot de directe schade behoren in geen geval: bedrijfsschade, productieverlies, omzet- en/of winstderving, waardevermindering van producten evenmin als bedragen die in de uitvoeringskosten zouden zijn begrepen als de opdracht van de aanvang af goed zou zijn uitgevoerd.
- De adviseur is bevoegd om in goed overleg met de opdrachtgever voor eigen rekening tekortkomingen, waarvoor hij aansprakelijk is, te herstellen of de uit die tekortkomingen voortvloeiende schade te beperken of te heffen.
- De adviseur is tegenover de opdrachtgever aansprakelijk voor de directe schade door deze geleden als gevolg van een bevoegdheidsverschrijding van de adviseur onverminderd het bepaalde in artikel 7 lid 1. Bij de vaststelling van de schadevergoeding in gevolge het in de vorige volzin bepaalde wordt, naast de overige van belang zijnde feiten en omstandigheden, rekening gehouden met de mate, waarin de opdrachtgever door de gevolgen van de bevoegdheidsverschrijding is gebaat.
- Indien een voorgeschreven persoon als bedoeld in artikel 13 lid 2 niet, niet tijdig of niet deugdelijk presteert en de adviseur het redelijkerwijs nodig heeft gedaan om nakoming en/of schadevergoeding te verkrijgen, zal de opdrachtgever de voor de adviseur ontstane extra kosten aan hem vergoeden, voorzover deze hem niet zijn vergoed door deze persoon. Daartegenover zal de adviseur, op eerste verzoek van de opdrachtgever, aan deze zijn vordering op deze persoon cederen tot aan het door de opdrachtgever aan hem vergoede bedrag.
- Indien tekenning van de in de voorgaande leden bedoelde schadevergoeding in de gegeven omstandigheden, waaronder de technische aspecten de relatieve omvang van de opdracht binnen een project, de aard en de ernst van de tekortkoming en de draagkracht van partijen, tot voor een of beide partijen kennelijk onaanvaardbare gevolgen zou leiden, kan het schiedgerecht dan wel de rechter een andere schadevergoeding vast stellen.
- Voor vergoeding van andere schade dan in dit artikel genoemd, is de adviseur slechts aansprakelijk indien en voorzover de tekortkoming te wijten is aan opzet of grove onzorgvuldigheid van de adviseur.
- Onverminderd het in de vorige leden bepaalde is de adviseur bij opdrachten die betrekking hebben op de uitvoering van een object alleen aansprakelijk voor schade die niet worden gedekt door een gebruikelijke CAR-verzekering of daarmee gelijk te stellen andere verzekering(en).
- Indien en voorzover de opdrachtgever enig aan de opdracht verbonden risico heeft verzekerd, is hij gehouden eventuele schade onder die verzekering te vorderen en de adviseur te vrijwaren voor verhaalsanspraken van de verzekeraar.

Artikel 15

Omvang van de schadevergoeding

- De door de adviseur te vergoeden schade is per opdracht beperkt tot een bedrag gelijk aan de advieskosten met een maximum van € 1.000.000.
- In afwijking van het bepaalde in lid 1 van dit artikel bedraagt bij opdrachten, waarbij de opdrachtgever consument is en de advieskosten per opdracht lager zijn dan € 75.000, de te vergoeden schade maximaal € 75.000.

Artikel 16

Aansprakelijkheidsduur en vervalttermijnen

- Elke aansprakelijkheid van de adviseur vervalt door verloop van vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
- De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien de opdrachtgever niet met bekwaame spoed nadat hij de tekortkoming heeft ontdekt of redelijkerwijs had behoren te ontdekken, schriftelijk en met redenen omkleed de adviseur in gebreke heeft gesteld.
- Het vorderingsrecht uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming vervalt door verloop van twee jaren na de schriftelijke en met redenen omkleed ingebrekestelling.
- De rechtsvordering uit hoofde van een toerekenbare tekortkoming is niet ontvankelijk indien deze wordt ingesteld later dan vijf jaren vanaf de dag waarop de opdracht door voltooiing of opzegging is geëindigd.
- Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de adviseur de einddeclaratie ter zake van de opdracht heeft verzonden.
- Voor de toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 wordt voor de opdracht een object betreffende, als de dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop het object is of wordt geacht te zijn opgeleverd, mits deze oplevering geschiedt voor de in lid 5 bedoelde dag.
- Wort de opdracht door een consument ontbonden, dan wordt voor toepassing van het bepaalde in de leden 1 en 4 als dag waarop de opdracht is geëindigd, aangemerkt de dag waarop de ontbinding plaatsvindt.

Artikel 17

Overige bepalingen verband houdende met schadevergoeding

- Het recht van de opdrachtgever op schadevergoeding vermindert niet diens verplichtingen te betalen conform de opdracht.
- In geval dat een in dienst bij de adviseur zijnde persoon is gedetacheerd bij de opdrachtgever is de adviseur met inachtneming van het overig in dit hoofdstuk bepaalde slechts verantwoordelijk voor het beschikbaar zijn van deze persoon met de overeengekomen kwaliteit voor de overeengekomen periode.
- Behoudens het bepaalde in het vorige lid is de adviseur niet aansprakelijk voor vergoeding van schade van de opdrachtgever of derden (mede) veroorzaakt door de tekortkoming van de opdrachtgever of derden.
- De opdrachtgever is aansprakelijk voor en vrijwaart de adviseur ter zake van vorderingen tot vergoeding van schade van derden veroorzaakt door de aan de opdrachtgever ter beschikking gestelde persoon/personen.

Artikel 18

Opdrachtgever is consument

Indien de opdrachtgever consument is, is het bepaalde in dit hoofdstuk van overeenkomstige toepassing, tenzij het bepaalde als onredelijk bezwarend kan worden aangemerkt.

7 Onderbreking, vertraging en gevolgen daarvan

Artikel 19

Onderbreking van de opdracht

- De opdrachtgever kan de adviseur gelasten de opdracht te onderbreken. De opdrachtgever is verplicht dit schriftelijk en onder vermelding van de gronden mee te delen.
- Na de in lid 1 omschreven mededeling treden partijen met bekwaame spoed in overleg omtrent de gevolgen hiervan.

Artikel 20

Gevolgen van vertraging of onderbreking van de opdracht

- Wort de vervulling van de opdracht vertraagd of onderbroken en is dit de adviseur niet toe te rekenen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur aan deze te vergoeden, berekend naar de stand van de werkzaamheden:
  - het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht, berekend vanaf het moment van het intreden van de vertraging of onderbreking.
- De opdrachtgever is tevens verplicht de schade die de adviseur lijdt te vergoeden, onverminderd de gehoudenheid van de adviseur die schade zoveel mogelijk te beperken.
- Het bepaalde in artikel 55 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.

8 Bepalingen van toepassing op opzeggingen

Artikel 21

Wijze van opzeggen

- De opdracht wordt opgezegd door een aan de wederpartij gerichte, schriftelijke mededeling, waarin ten minste de gronden van de opzegging dienen te worden vermeld alsmede de datum waarop de opzegging ingaat.

- Vermeldt de mededeling geen grond, dan wordt de opdracht geacht te zijn opgezegd volgens het bepaalde in artikel 24.

Artikel 22

Ontbinding van de opdracht

- Buiten de in deze regeling geregelde opzeggingsgronden is ontbinding van de tussen partijen gesloten opdracht uitgesloten, tenzij de opdrachtgever een consument is.
- Is de opdrachtgever op grond van het bepaalde in lid 1 gerechtigd de opdracht te ontbinden, dan is het in deze regeling bepaalde omtrent de opzegging van de opdracht op de ontbinding van overeenkomstige toepassing.

Artikel 23

Algemene verplichtingen van partijen na opzegging van de opdracht

Na de opzegging van de opdracht is ieder der partijen verplicht al datgene te doen, na te laten en te gedogen dat met het oog op de redelijke belangen van haar wederpartij van haar geveerd mag worden.

9 Opzegging van de opdracht

Artikel 24

Opzegging van de opdracht zonder grond

Partijen hebben ieder het recht de opdracht zonder grond op te zeggen.

Artikel 25

Gronden voor opzegging van de opdracht

Gronden voor opzegging van de opdracht zijn: vertraging of onderbreking; toerekenbaar tekortkomen; overmacht; onvermogen; wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm; overlijden; arbeidsongeschikt raken van een bepaalde persoon.

Artikel 26

Vertraging en/of onderbreking

Is, gelet op alle van belang zijnde omstandigheden, de vertraging of onderbreking van de vervulling van de opdracht zodanig van aard en/of duur dat nakoming van de opdracht in ongewijzigde vorm in redelijkheid niet is te vergen, dan hebben partijen ieder het recht de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 27

Toerekenbaar tekortkomen

- Is er sprake van een toerekenbare tekortkoming, dan is de wederpartij van de partij aan wier kant de toerekenbare tekortkoming zich voordoet, bevoegd de opdracht op deze grond op te zeggen.
- Aan laakbaar handelen van een partij worden dezelfde rechtsgevolgen verbonden als aan een toerekenbare tekortkoming van die partij.
- Het recht op opzegging laat onverlet het bepaalde in Hoofdstuk 6.

Artikel 28

Overmacht

- Van overmacht in de zin van deze regeling is tevens sprake, indien door feiten of omstandigheden, die niet aan een partij te wijten zijn, voortzetting van de opdracht in redelijkheid niet van haar geveerd kan worden.
- De bevoegdheid om op grond van het bepaalde in dit artikel op te zeggen, komt toe aan de partij aan wier kant de overmacht zich voordoet.

Artikel 29

Onvermogen van een der partijen

- Van financieel onvermogen van een partij is sprake, indien zij surseance van betaling of een schuldsaneringsregeling heeft aangevraagd, dan wel in staat van faillissement is verklaard.
- Verkeert een partij in financieel onvermogen, of bestaan er goede gronden om aan te nemen dat zij zal tekortschieten in de nakoming van haar verplichtingen, dan is de wederpartij bevoegd haar, haar bewindvoerder of curator te sommeren binnen een redelijke termijn schriftelijk te verklaren of deze in staat en bereid is om de opdracht voort te zetten. De wederpartij is gerechtigd te verlangen dat genoemde zekerheid wordt gesteld, indien de opdracht wordt voortgezet. Blijft binnen de gestelde termijn hetzij de gevraagde verklaring dan wel de verlangde zekerheid uit, dan is de wederpartij gerechtigd de opdracht op deze grond op te zeggen.

Artikel 30

Wijziging rechts- of samenwerkingsvorm

- Onder wijziging van de rechts- of samenwerkingsvorm wordt verstaan: het besluit tot ontbinding van een rechtspersoon of het verlies van rechtspersoonlijkheid, juridische fusie daaronder begrepen en het besluit tot ontbinding van een vennootschap onder firma, een commanditaire vennootschap of een maatschap.
- Doet zich ten aanzien van een partij een omstandigheid als bedoeld in lid 1 voor, dan is de wederpartij bevoegd de opdracht op die grond op te zeggen indien aan die omstandigheid door haar een redelijk belang te ontlenen is.

Artikel 31

Overlijden

- De opdracht eindigt niet door het overlijden van een der partijen.
- De erfenamen of rechtverkrigenden van de overledene wijzen op verlanging van de wederpartij binnen een daarbij te stellen redelijke termijn een van hen of een derde aan om hen in alle zaken de opdracht betreffende te vertegenwoordigen.
- Het bepaalde in artikel 29 lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- Het overlijden van een der partijen geeft de wederpartij en de erfenamen of rechtverkrigenden van de overledene de bevoegdheid de opdracht op te zeggen.

Artikel 32

Opdracht toevertrouwd aan bepaalde persoon

Heeft de opdrachtgever bedongen dat de vervulling van de opdracht in het bijzonder wordt toevertrouwd aan een bepaalde persoon en doet zich diens aanzien de omstandigheid voor als bedoeld in artikel 31 of wordt deze arbeidsongeschikt, dan is het bepaalde in artikel 31 van overeenkomstige toepassing.

10 Gevolgen van de opzegging van de opdracht

Artikel 33

Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

- Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- De opdrachtgever is bovendien verplicht te 10% van het resterende deel van de advieskosten betalen, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 34

Auteursrecht na opzegging zonder grond door de opdrachtgever

- Heeft de opdrachtgever de opdracht zonder grond opgezegd, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.
- Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

Artikel 35

Betalingsverplichting na opzegging zonder grond door de adviseur

- Heeft de adviseur de opdracht zonder grond opgezegd, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - het honorarium;
  - de bijkomende kosten;
  - de toezichtskosten;
  - alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.
- Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 36

Auteursrecht na opzegging zonder grond door de adviseur

- Heeft de adviseur de opdracht zonder grond opgezegd, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.
- De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de adviseur verschuldigd.

- 3 Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

Artikel 37

Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur

- 1 Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij de adviseur is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - 1a het honorarium;
  - 1b de bijkomende kosten;
  - 1c de toezichtskosten;
  - 1d alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 2 De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- 3 De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.
- 4 Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 5 Het bepaalde in lid 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 30 of 31.

Artikel 38

Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de adviseur

- 1 Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die gelegen is bij de adviseur, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.
- 2 De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de adviseur verschuldigd.
- 3 Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

Artikel 39

Betalingsverplichting na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- 1 Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - 1a het honorarium;
  - 1b de bijkomende kosten;
  - 1c de toezichtskosten;
  - 1d alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 2 De opdrachtgever is bovendien verplicht te 10% van het resterende deel van de advieskosten betalen, die de opdrachtgever verschuldigd zou zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 3 Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 28 of 31.
- 4 Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.

Artikel 40

Auteursrecht na opzegging door de opdrachtgever op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- 1 Heeft de opdrachtgever de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.
- 2 Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, daaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- 3 De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 4 Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

Artikel 41

Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- 1 Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - 1a het honorarium;
  - 1b de bijkomende kosten;
  - 1c de toezichtskosten;
  - 1d alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 2 De opdrachtgever is bovendien verplicht 10% van het resterende deel van de advieskosten te betalen, die verschuldigd zouden zijn bij de volledige vervulling van de opdracht.
- 3 Leidt het bepaalde in lid 2 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 4 Het bepaalde in lid 2 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 30 of 31.

Artikel 42

Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de opdrachtgever

- 1 Heeft de adviseur opgezegd op een grond die bij de opdrachtgever is gelegen, dan mag de opdrachtgever het advies van de adviseur slechts (laten) gebruiken na voorafgaande, schriftelijke toestemming van de adviseur.
- 2 Aan zijn toestemming kan de adviseur voorwaarden verbinden, waaronder begrepen de betaling van een geldelijke vergoeding en het recht om erop toe te zien dat het advies volgens zijn bedoelingen wordt gebruikt.
- 3 De opdrachtgever heeft het recht zonder toestemming van de adviseur het advies te (laten) gebruiken indien ten tijde van de opzegging met de uitvoering van het object een aanvang is gemaakt. Het bepaalde in lid 2 is van overeenkomstige toepassing.
- 4 Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

Artikel 43

Betalingsverplichting na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur

- 1 Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan is de opdrachtgever verplicht op declaratie van de adviseur naar de stand van de werkzaamheden te betalen:
  - 1a het honorarium;
  - 1b de bijkomende kosten;
  - 1c de toezichtskosten;
  - 1d alle redelijkerwijs gemaakte en nog te maken kosten, voortvloeiend uit verplichtingen die de adviseur ten tijde van de opzegging reeds is aangegaan met het oog op de verdere vervulling van de opdracht.
- 2 De betalingsverplichting van de opdrachtgever volgens het bepaalde in lid 1 strekt niet verder dan voorzover de werkzaamheden en de daar genoemde kosten voor de opdrachtgever van nut (kunnen) zijn.
- 3 De opdrachtgever is bevoegd 10% in mindering te brengen op het bedrag dat hij op grond van het bepaalde in lid 2 verplicht is aan de adviseur te betalen.
- 4 Leidt het bepaalde in lid 3 tot kennelijk onaanvaardbare gevolgen, dan kan daarvan worden afgeweken.
- 5 Het bepaalde in de leden 2 en 3 is niet van toepassing indien wordt opgezegd op grond van artikel 28 of 31.

Artikel 44

Auteursrecht na opzegging door de adviseur op een grond gelegen bij de adviseur

- 1 Heeft de adviseur de opdracht opgezegd op een grond die bij hemzelf is gelegen, dan heeft de opdrachtgever het recht zonder tussenkomst of toestemming van de adviseur diens advies te (laten) gebruiken, tenzij redelijke belangen van de adviseur zich daartegen verzetten.
- 2 De opdrachtgever is in dat geval geen vergoeding voor het auteursrecht van de adviseur verschuldigd.
- 3 Voorzover het bepaalde in dit artikel daarop geen inbreuk maakt, blijft het auteursrecht van de adviseur overigens onverlet.

11 Eigendoms- en auteursrecht van de adviseur

Artikel 45

Eigendom van documenten

De door de adviseur aan de opdrachtgever afgegeven documenten worden eigendom van de opdrachtgever en mogen door hem worden gebruikt met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van de intellectuele eigendom, nadat de opdrachtgever aan zijn financiële verplichtingen jegens de adviseur heeft voldaan.

Artikel 46

Auteursrecht van de adviseur

- 1 De adviseur, of diens rechtverkrigende(n) heeft het uitsluitend recht tot openbaarmaking, vervezenlijking en veeveelvouding van zijn ontwerpen, tekeningen, schetsen, foto's en alle andere afbeeldingen van zijn ontwerp, van maquettes en modellen alsmede van alle andere voorwerpen of informatiedragers, die van zijn ontwerp een afbeelding of voorstelling vormen, of die zijn bedoeld in de Auteurswet 1912 of in de Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen en Modellen.
- 2 De adviseur behoudt ook nadat hij toestemming heeft verleend tot vervezenlijking, openbaarmaking of veeveelvouding van zijn werk de volgende rechten:

- 2a het recht zich te verzetten tegen openbaarmaking van het werk zonder vermelding van zijn naam of andere aanduiding als maker, tenzij het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;
- 2b het recht zich te verzetten tegen de openbaarmaking van het werk onder een andere naam dan de zijne, alsmede tegen het aanbrengen van enige wijziging in de benaming van het werk of in de aanduiding van de maker, voorzover deze op of in het werk voorkomt, dan wel in verband daarmee zijn openbaar gemaakt;
- 2c het recht zich te verzetten tegen elke andere wijziging in het werk, tenzij deze wijziging van zodanige aard is, dat het verzet in strijd zou zijn met de redelijkheid;
- 2d het recht zich te verzetten tegen elke misvorming, verminking of andere aantasting van het werk, welke nadeel zou kunnen toebrengen aan de eer of de goede naam van de maker of aan zijn waarde in deze hoedanigheid.
- 3 De adviseur heeft als enige het recht van het uitwendige en inwendige van een naar zijn ontwerp veevezenlijkt object foto's of andere afbeeldingen te maken en deze te veeveelvouden en openbaar te maken, doch hij behoeft de toestemming van de opdrachtgever voor het openbaar maken van foto's of andere afbeeldingen die het inwendige van het object tonen na ingebruikneming. Aan zijn toestemming kan de opdrachtgever voorwaarden verbinden.
- 4 De adviseur geldt in de zin van de Eenvormige Beneluxwet inzake Tekeningen en Modellen als de ontwerper van de tekeningen en modellen die hij in het kader van de opdracht heeft vervaardigd. De adviseur heeft bij uitsluiting het recht deze tekeningen en modellen te deponeren bij het in die Wet bedoelde Bureau. Het ten aanzien van auteursrechten bepaalde is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing op de aan zo'n depot te ontlenen rechten.
- 4a De adviseur is verplicht om naar zijn mening voor octrooiverlening vatbare vindingen, ontstaan tijdens en door de uitvoering van de opdracht, onverwijld onder de aandacht van de opdrachtgever te brengen.
- 4b Indien een zodanige vinding is ontstaan door uitwisseling van kennis tussen de opdrachtgever en de adviseur, heeft de opdrachtgever het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi op die vinding aan te vragen. De opdrachtgever stelt de adviseur van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis. De adviseur is desgevraagd verplicht de opdrachtgever bij de behandeling van de aanvraag assistentie te verlenen. De daaruit voor de adviseur voortvloeiende werkzaamheden zullen in onderling overleg worden vergeoed.
- 4c Als de opdrachtgever een octrooi als bedoeld in dit lid verkrijgt, verleent hij om niet aan de adviseur een in beginsel niet overdraagbare licentie op die vinding. Bij concrete toepassing van de licentie zal de adviseur toestemming aan de opdrachtgever vragen, welke toestemming slechts geweigerd kan worden indien de opdrachtgever tegenstrijdige belangen met zijn bedrijf kan aantonen;
- 4d Indien de opdrachtgever van het in dit lid onder b) genoemde recht geen gebruik maakt, heeft de adviseur het recht op zijn naam en voor zijn rekening octrooi voor die vinding aan te vragen. De adviseur stelt de opdrachtgever van zijn besluit daartoe onverwijld in kennis.
- 4e Als de adviseur een octrooi, als bedoeld in het bepaalde sub d), verkrijgt, verleent hij om niet aan de opdrachtgever een in beginsel niet overdraagbare licentie deze vinding in de huidige bedrijfsvoering van de opdrachtgever toe te passen.

Artikel 47

De uitvoering van het object

- 1 De opdrachtgever is verplicht het object overeenkomstig het advies en de kenbare bedoelingen van de adviseur uit te (laten) voeren en wijkt daarvan niet af dan na overleg met de adviseur. De opdrachtgever stelt de adviseur in de gelegenheid zich ervan te vergewissen dat de uitvoering van het object geschiedt in overeenstemming met zijn advies en bedoelingen.
- 2 Indien partijen omtrent de werkzaamheden van de adviseur in verband met het in lid 1 bedoelde overleg niets zijn overeengekomen, is de opdrachtgever in voorkomende gevallen afzonderlijk advieskosten aan de adviseur verschuldigd, die in onderling overleg worden vastgesteld.

Artikel 48

Recht van herhaling van het advies

- 1 De adviseur heeft het recht zijn advies te herhalen, voorzover redelijke belangen van een eerdere opdrachtgever niet daartegen verzetten en niet dan nadat de adviseur met de eerdere opdrachtgever overleg heeft gepleegd.
- 2 Het is de opdrachtgever niet toegestaan het advies geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals te gebruiken zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de adviseur.
- 3 In geval van geheel dan wel gedeeltelijk nogmaals gebruiken van het advies door de opdrachtgever komen partijen in overleg de advieskosten overeen, waarbij rekening wordt gehouden met de aan de adviseur toekomende vergoeding voor het auteursrecht.

12 Financiële bepalingen

Artikel 49

Algemene bepalingen

- 1 De opdracht-administratie van de adviseur is zodanig ingericht, dat de te declareren advieskosten kunnen worden vastgesteld aan de hand van aan die administratie te ontlene gegevens.
- 2 De opdrachtgever is bevoegd voor zijn rekening de opdracht-administratie van de adviseur door een externe accountant aan een onderzoek te laten onderwerpen, dit uitsluitend voorzover dit onderzoek dient om de juistheid van de advieskosten vast te stellen.
- 3 In de tussen partijen overeengekomen bedragen en in de in deze regeling genoemde bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. De opdrachtgever vergoedt de door de adviseur terzake van de opdracht verschuldigde omzetbelasting.

Artikel 50

Advieskosten

- 1 De advieskosten bestaan uit het honorarium, de toezichtskosten en de bijkomende kosten.
- 2 Het honorarium is de vergoeding die de adviseur toekomt voor diens werkzaamheden.
- 3 Toezichtskosten zijn kosten die de adviseur voor het toezicht op de uitvoering van het object maakt.
- 4 Tot de bijkomende kosten behoren ondermeer:
  - 4a de ten behoeve van de opdracht gemaakte reis- en verblijfskosten;
  - 4b de kosten samenhangend met het keuren van materialen, constructies en installaties, alsmede de kosten samenhangend met andere eenvoudige proefproeven of analyses;
  - 4c de kosten van het gebruik van instrumenten die door de adviseur bij metingen en proefnemingen ter beschikking worden gesteld;
  - 4d de kosten van het vermenigvuldigen van overeenkomsten, bestekken, tekeningen, berekeningen, rapporten e.d. door middel van lichtdrukken, fotokopiëren, plotten, printen of anderszins;
  - 4e de kosten gemoeid met het maken van foto's, maquettes, perspectieven en andere presentaties, indien deze door de opdrachtgever of door een overheidsinstantie worden verlangd;
  - 4f de kosten van telecommunicatie, port en aankondigingen per advertentie;
  - 4g registratie, kadastrale kosten en andere verschotten;
  - 4h kosten gemaakt bij de aanbesteding of aanwijing;
  - 4i kosten bij het aangaan van contracten en het uitbrengen van deurenwaardersexploiten gemaakt, legeskosten, vertaalkosten e.d.

Artikel 51

Bepaling van advieskosten

- 1 Het honorarium wordt voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
  - 1a als percentage van de uitvoeringskosten;
  - 1b op grondslag van de tijd besteed aan de vervulling van de opdracht;
  - 1c een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;
  - 1d naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.
- 2 De toezichtskosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
  - 2a als percentage van de uitvoeringskosten;
  - 2b op grondslag van de tijd besteed aan het toezicht;
  - 2c een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;
  - 2d naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.
- 3 De bijkomende kosten worden voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht naar keuze van partijen schriftelijk vastgesteld op een van de hieronder vermelde wijzen of een combinatie daarvan:
  - 3a als percentage van de uitvoeringskosten;
  - 3b naar de werkelijk gemaakte kosten;
  - 3c een tussen partijen overeengekomen vast bedrag;
  - 3d als percentage van het honorarium;
  - 3e naar enige andere, tussen partijen overeengekomen maatstaf.

Artikel 52

Berekening als een percentage van de uitvoeringskosten

- 1 Advieskosten als een percentage van de uitvoeringskosten worden berekend aan de hand van het voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht tussen partijen overeengekomen percentage van de uitvoeringskosten.
- 2 In de fasen voorafgaand aan de fase van prijs- en contractvorming wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten, gebruik gemaakt van een door de adviseur gemaakte bij die fasen behorende raming van de uitvoeringskosten, dan – indien de raming door een andere partij wordt opgesteld – van die raming, mits deze door de ordergever da controlle is aanvaard. De definitieve advieskosten worden bepaald zodra de begroting behorend bij de fase technisch ontwerp/bestek is gemaakt en door de opdrachtgever goedgekeurd.
- 3 Vanaf de fase prijs- en contractvorming wordt ten behoeve van het berekenen van de advieskosten bij de uitvoering van het object gebruik gemaakt van de definitieve uitvoeringskosten, opgesteld aan de hand van de kosten van de aan de uitvoerende bedrijven opgedragen uitvoeringswerkzaamheden vermeerderd met het saldo van meer- en minderwerk.

- 4 De opdrachtgever verstrekt de adviseur ter zake van de uitvoeringskosten de nodige gegevens ten behoeve van het juist berekenen van de advieskosten.
- 5 Tot de uitvoeringskosten worden mede gerekend, de waarde van de door of vanwege de opdrachtgever te leveren of ter beschikking te stellen materialen en onderdelen van het werk, alsmede de overige kosten, welke gemoed zijn met deze leveringen of terbeschikkingstellingen.
- 6 Tot de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten worden mede gerekend het saldo van de verrekening van wijzigingen van lonen en sociale lasten en van wijzigingen van prijzen, huren en vrachten of indien deze verrekening door betaling van een afkoopsom is uitgesloten, deze afkoopsom.
- 7 Wordt het object niet uitgevoerd, of eindigt de opdracht voordien door opzegging, dan worden de uitvoeringskosten als grondslag voor de advieskosten met inachtneming van het bepaalde in lid 1 definitief vastgesteld naar het bij het tot stand komen van de opdracht tussen partijen overeengekomen bedrag aan uitvoeringskosten, of bij gebreke daarvan, naar de laatste raming of begroting van de adviseur, dan wel – indien de raming of begroting door een andere partij wordt opgesteld – van die raming of begroting, mits deze door de adviseur na controle is aanvaard.

Artikel 53

Berekening op grondslag van bestede tijd

- 1 Partijen komen voorafgaand aan de totstandkoming van de opdracht het in rekening te brengen tarief per tijdseenheid voor bij het project betrokken functiegroepen of medewerkers schriftelijk overeen. Indien is vastgesteld dat het tarief voor een bepaalde periode geldt, overlegt de adviseur tijdig met de opdrachtgever over een wijziging van het tarief na die periode.
- 2 Advieskosten op grondslag van bestede tijd worden berekend door de vermenigvuldiging van het volgens lid 1 overeengekomen tarief met de hoeveelheid tijd die de adviseur reeds heeft besteed aan de uitvoering van de opdracht besteedt, de reistijd daaronder niet begrepen.

Artikel 54

Vaststelling vast bedrag

- 1 Advieskosten als vast bedrag worden bij het totstandkomen van de opdracht schriftelijk overeengekomen.
- 2 Het vaste bedrag voor de advieskosten wordt geacht uitsluitend te dienen voor de vergoeding van de nauwkeurigheid in de opdracht vermelde omvang en duur van de werkzaamheden.

Artikel 55

Advieskosten in geval van aanpassingen en wijzigingen

- 1 De opdrachtgever is afzonderlijke advieskosten verschuldigd voor wijzigingen, die de adviseur dient uit te voeren, voorzover deze niet het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur.
- 2 Indien de wijzigingen het gevolg zijn van een toerekenbare tekortkoming van de adviseur is de opdrachtgever wel advieskosten verschuldigd voorzover aan deze advieskosten werkzaamheden ten grondslag lagen, die ook bij een juiste vervulling van de opdracht noodzakelijk zouden zijn geweest.
- 3 Doen zich ten opzichte van de totstandkoming van de opdracht wijzigingen voor als genoemd in artikel 9 en artikel 20 en leiden deze tot een wijziging van de werkzaamheden van de adviseur, dan worden in overleg de advieskosten herzien.

Artikel 56

Betaling van advieskosten

- 1 De opdrachtgever betaalt de advieskosten op declaratie van de adviseur. Opdrachtgever en adviseur komen bij de opdracht een betalingsschema in termijnen overeen. De adviseur declareert de advieskosten volgens het overeengekomen betalingsschema, of, bij gebreke daarvan, in maandelijkse termijnen naar rato van de voortgang van de werkzaamheden.
- 2 De adviseur is gerechtigd een einddeclaratie in te dienen zodra zijn werkzaamheden zijn voltooid, dan wel op de dag waarop de opdracht volgens het bepaalde in artikel 21 is opgezegd.
- 3 De declaratie van de adviseur is gespecificeerd en wordt op verzoek van de opdrachtgever van de nodige bewijsstukken voorzien.
- 4 De opdrachtgever betaalt het gedeclareerde bedrag, voorzover niet anders is overeengekomen, binnen één maand na de datum van de betreffende declaratie.
- 5 Indien de opdrachtgever de juistheid van een declaratie – of een gedeelte daarvan – betwist, is hij niettemin gehouden tot tijdig betalen van het niet betwiste gedeelte. Betwisting van een declaratie dient schriftelijk en binnen de betaaltermijn te geschieden. Blijkt de betwiste declaratie – of het betwiste gedeelte – alsnog verschuldigd, dan wordt de door de opdrachtgever verschuldigde rente berekend vanaf de dag waarop de betaling uiterlijk had behoren te geschieden.
- 6 Verricht de opdrachtgever de ingevolge de opdracht verschuldigde betaling niet tijdig en is de vertraging niet het gevolg van een aan de adviseur toe te rekenen omstandigheid, dan is de opdrachtgever zonder nadere ingebrekestelling in verzuim en kan de adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage, dit met ingang van de dag waarop de betalingstermijn is verstreken.
- 7 Vindt de betaling niet plaats binnen één maand na de dag waarop deze uiterlijk had behoren te geschieden, dan kan de adviseur aanspraak maken op vergoeding van rente tegen het wettelijk rentepercentage verhoogd met drie procent met ingang van de dag waarop deze maand is verstreken, een en ander zonder nader herinneringsbericht of aanmaning van de adviseur.
- 8 Over de door de adviseur gevorderde rente wordt geen rente berekend.
- 9 Alle werkelijk door de adviseur gemaakte onkosten om tot voldoening van zijn declaratie te geraken, zowel gerechtelijke als buitengerechtelijke kosten, komen voor rekening van de opdrachtgever.

13 Toepasselijk recht, geschillen en vaststelling

Artikel 57

Toepasselijk recht

Op de opdracht is Nederlands recht van toepassing.

Artikel 58

Geschillen

- 1 Verschillen van mening tussen opdrachtgever en adviseur worden zoveel mogelijk langs minnelijke weg, daaronder begrepen mediation, opgelost.
- 2 Indien partijen in de opdracht hebben bepaald dat geschillenbeslechting plaatsvindt door middel van arbitrage zullen alle geschillen – daaronder begrepen die, welke slechts door een der partijen als zodanig worden beschouwd – die tussen de opdrachtgever en de adviseur of hun rechtsopvolgers of rechtverkrigenden ontstaan naar aanleiding van de opdracht beslecht worden, met uitsluiting van de gewone rechter, door arbitrage overeenkomstig de statuten van de Raad van Arbitrage voor de Bouw, zoals die luiden op de dag waarop het geschil aanhangig wordt gemaakt. *Aanvulling: Bij opdrachten tussen opdrachtgever en Architecten- en Adviesburo Midden Nederland BV zullen geschillen bij de raad van Arbitrage aanhangig worden gemaakt.*
- 3 Indien bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis een uitspraak van het scheidsgerecht geheel of gedeeltelijk nietig wordt verklaard, heeft ieder der partijen het recht het geschil, voorzover het dientengevolge onbeslist is gebleven, opnieuw overeenkomstig dit artikel te doen beslechten. De vordering vervalt, indien zij bij de in lid 2 genoemde Raad aanhangig wordt gemaakt later dan drie maanden na het in kracht van gewijsde gaan van het rechterlijk vonnis. Degene die als scheidsman of secretaris aan de nietig verklaarde uitspraak heeft meegewerkt, zal aan de nieuwe behandeling niet mogen meewerken.
- 4 In afwijking van het bepaalde in lid 2 staat het de eisende partij vrij een geschil dat valt binnen de competentie van de rechtbank, sectie kanton, bij deze aanhangig te maken.

Artikel 59

Vaststelling en depot

De Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2005, welke verkort wordt aangehaald als 'DNR 2005', is op 5 oktober 2004 gedeponeerd ter griffie van de Rechtbank te Amsterdam onder nummer 139/2004